

Sturen op bodemvruchtbaarheid

Een goede bodemvruchtbaarheid is de basis voor efficiënt nutriëntengebruik. De afgelopen 14 jaar hebben Koeien & Kansen-bedrijven de nutriënten N en P op efficiënte wijze benut zonder de (gemiddelde) bodemvruchtbaarheid aan te tasten.

We hebben de ontwikkeling van het organische-stofgehalte geanalyseerd voor bedrijven op verschillende bodemtypes. Uit de studie bleek dat het organische-stofgehalte nergens onder druk staat. Ook het P-AL getal (de fosfaattoestand van de bodem) was in orde. Wel waren binnen de bedrijven opmerkelijke verschillen te zien tussen de diverse percelen.

Forse verschillen huis- en veldkavels

Afhankelijk van de verkaveling zagen we binnen bedrijven aanzienlijke verschillen in het 'niveau' en vooral de ontwikkeling van het organische-stofgehalte en P-AL getal. Er zijn (nog) geen aanwijzingen dat de fosfaattoestand ergens bemestingskundig tot 'laag' of 'onvoldoende' is gedaald.

Diepe bodembewerking bij herinzaai is af te raden.

Sturingsmogelijkheden

Om te bepalen of en hoe je de bodemvruchtbaarheid zou moeten sturen, is eerst een analyse nodig. We stellen de volgende stappen voor:

1. Analyseren van de toestand en ontwikkeling in kavels en percelen.
2. Vergelijken van de toestand en ontwikkeling met kritische niveaus zoals aangegeven door adviezen.
3. Aanwijzen van kavels en percelen waar bijsturen nodig is.
4. Kiezen van passende maatregelen.

Is eenmaal vastgesteld wat wenselijk is, dan kun je kiezen uit diverse mogelijkheden. Enkele maatregelen

die al op 'Koeien & Kansen'-bedrijven zijn genomen:

- Vruchtwisseling van gras en maïs om organische stof uit mest en gewasresten gelijk te verdelen;
- Vruchtwisseling om de bodem rul te houden en fosfaat goed beschikbaar;
- Telen van een goed vanggewas om de aanvoer van organische stof naar de bodem te verhogen (liefst door onderzaai);
- Gebruik van kracht- en ruwvoer met minder eiwit en fosfaat. Hierdoor kan er meer organische stof met dierlijke mest geplaatst kan worden binnen de gebruiksruijte. Deze maatregel wordt gecombineerd met gebruik maken van BEX/deelname aan de KringloopWijzer (alle bedrijven);
- Ondiepe bodembewerking bij herinzaai om te voorkomen dat organische stof en fosfaat wordt verplaatst naar diepere bodemlagen;
- Gericht plaatsen van dierlijke mest afhankelijk van de samenstelling; mest met een hoogfosfaatgehalte naar fosfaatbehoeftige percelen.

Er zijn dus zeker mogelijkheden om te sturen! Maar per bedrijf is maatwerk nodig. Houd er rekening mee dat maatregelen om de bodemvruchtbaarheid te verbeteren niet snel leiden tot meetbare resultaten. Sturen op bodemvruchtbaarheid is een kwestie van lange adem.

Jouke Oenema en Koos Verloop
Plant Research International

Watermanagement op bedrijfsniveau

Water wordt steeds belangrijker. Voor een toekomstbestendig melkveebedrijf is goed waterbeheer essentieel. Daarbij gaat het niet alleen om de doelen van de Kaderrichtlijn Water of de Nitraatrichtlijn. Ook de doelen van de veehouder zelf zijn belangrijk. Denk aan voldoende goed drinkwater voor het vee, het beperken van nat- of droogteschade of lagere kosten van slootonderhoud of beregening.

Voor het thema water zal Koeien & Kansen de komende jaren nauw samenwerken met het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer, een initiatief van LTO dat de samenwerking tussen boeren en waterschappen bevordert.

Voor elk van de 16 voorloperbedrijven en voor proefbedrijf De Marke wordt een waterplan opgesteld, als onderdeel van het bedrijfsontwikkelingsplan. Daarvoor is een aanpak ontwikkeld die na toetsing – naar verwachting – leidt tot een tool. De nieuwe tool maakt afgesproken waterdoelen effectief en controleerbaar. Mogelijk krijgt de tool een wettelijke status, als verlengstuk van de KringloopWijzer.

Het begint met een beschrijving van de bedrijfssituatie ('waterportret') en het vaststellen van de huidige prestaties op watergebied. Dan volgen de doelen van waterschap en boer en worden op de bedrijfssituatie toegesneden maatregelen geselecteerd. Deze maatregelen kun je in bedrijfsverband doorrekenen op (neven)effecten en optimaliseren. Sluitstuk zijn de afspraken over monitoring en evaluatie. Keukentafelgesprekken, waarbij ook het waterschap aanwezig is, zijn een voorwaarde.

Deze aanpak kent opvallende verschillen met andere initiatieven op watergebied. Zo neemt Koeien & Kansen de doelen van de veehouder nadrukkelijk mee, zetten we sterker in op problemdiagnose en worden controleerbare maatregelen in bedrijfsverband beoordeeld.

Frans Aarts
Plant Research International